

2020 בישראל: חם, יבש והכנרת תהפוך מלוחה

שלחו להדפסה

תחזית קודרת

המשרד להגנת הסביבה פרסם שורה של תחזיות קודרות במסגרת דו"ח על ההתמודדות של ישראל עם שינוי האקלים. על פי התחזית, בעוד מספר שנים הטמפרטורה תעלה במעלה וחצי, מפלס הים ב-10 ס"מ, כמות המשקעים תרד ואיכות המים בכנרת תיפגע. השר עזרא: הממשלה מתעלמת מאיתנו; במשרד התשתיות, שאחראי על החשמל והמים, לא נפל האסימון
יעל עברי-דראל

למי שחשב שתופעת שינויי האקלים תשפיע רק על חייהם של הדורות הבאים צפויה הפתעה לא נעימה: המשרד להגנת הסביבה הציג היום (ב') שורת תחזיות קודרות במיוחד לשנת 2020 - בעוד פחות מ-12 שנה.

על פי התחזיות שהציג המדען הראשי של המשרד, ד"ר ישעיהו בראור, ב-2020 צפויה הטמפרטורה הממוצעת בישראל לעלות ב-1.5 מעלות צלזיוס, מפלס מי הים צפוי לעלות, כמות המשקעים צפויה לרדת ב-10 אחוזים וצפויה פגיעה באיכות המים לשתיה והחמרה בתפוצת המחלות.

אך הבשורה המדאיגה אף יותר היא בעובדה שמעט מאוד נעשה כדי לקדם את פני הרעה. לדברי השר להגנת הסביבה גדעון עזרא, הממשלה אינה פועלת ברוח ההמלצות שבדו"ח, ולמרות ההסכמה התיאורטית לה זוכה המשרד בכל המלצותיו, במישור הפרקטי הממשלה - ובכלל זה משרדי התשתיות והאוצר - אינה מעניקה כל גיבוי.

עליית מפלס שתנגוס בחוף. הים התיכון צילום: AP

לחצו כאן להגדיל הטקסט

עוד בנושא ההתחממות הגלובלית בישראל:

- [דו"ח מהשנה שעברה: ישראל אינה נערכת למשבר האקלים](#)
- [הארגוני סביבה: הממשלה צריכה לפעול, לא לדבר](#)
- [דו"ח: ההתחממות תחריף את המתיחות במזה"ת](#)
- [המשרד להגנת הסביבה: "אנו במגמת גידול עצום בפליטת גזי החממה"](#)
- [אוסף בטרומית: חוק ראשון להפחתת גזי החממה](#)
- [מדען ישראלי: כדור הארץ מתחמם, אבל אנחנו לא אשמים](#)

הים יעלה וינגוס בחוף

התחזית הוצגה בדו"ח שכותרתו "היערכות ישראל לשינויי אקלים גלובליים", שכלל, לצד התרחישים המדאיגים, גם את צעדיה הראשונים של תוכנית לאומית להתמודדות עם שינויי האקלים. (לתקציר ולדו"ח המלא - [לחצו כאן](#))

"ממדידות שבוצעו בישראל ב-30 השנים האחרונות עולה כי ישנה מגמה ברורה של התחממות", אמר בראור. "למעשה, כבר היום ניתן לומר כי בניגוד לעבר, חודש יולי נחשב היום לחודש חם יותר מחודש אוגוסט". בראור אמר כי ישראל, כמו שאר מדינות אגן הים התיכון, צפויה לחוות בעתיד הלא רחוק עלייה במספר ימי השרב והתגברות של אירועי מזג אוויר קיצוניים, כמו תקופות בצורת ושיטפונות.

בטווח הארוך יותר, עד סוף המאה ה-21, צפויה הטמפרטורה הממוצעת בישראל לעלות ב-5 מעלות צלזיוס, ומפלס פני הים יעלה במטר (בחצי מטר עד 2050). המשמעות היא נסיגה של 2 עד 10 מטרים מקו החוף ואיבוד של 0.4 עד 2 קמ"ר של חוף כל עשור.

מחלות, יתושים ומחסור במים

אך ההתחממות תלווה בתופעות נוספות, הקשורות בבריאות הציבור, ובמשק המים. על פי התחזית, בשנים הקרובות יחולו שינויים במליחות המים בכנרת בשל הופעתן של אצות כחולות. "משנת 1994 כבר החלו להיכנס סוגי אצות חדשים לכנרת, שבחלקן פולטות רעלים", אמר בראור. "כיום אמנם אין עדיין רעלים במים, אבל בעתיד - ייתכן שכן". על פי המחקר, גם מאגרי מי התהום צפויים לסבול מהמלחה, בין היתר בעקבות עליית מפלס פני הים.

שטפונות באשקלון ב-2006 (צילום: שלומי לוי)

על פי התחזיות, מזג האוויר בישראל צפוי להפוך לבלתי יציב באופן יחסי, עם יותר תופעות של שטפונות ובצורת. השטפונות עלולים לגרום לנזקים לרכוש ולאדם ולירידה של 25 אחוז ויותר בזמינות המים עבור השנים 2070-2099 בהשוואה לשנים 1961-1990.

התחממות הטמפרטורה הממוצעת תעלה, לדעת המדענים, את היקף האוכלוסייה והתפוצה של יתושים, עם השפעות ברורות על בריאות הציבור. המחקר אף מדבר על סיכויים - נמוכים אמנם - להתפרצות מחודשת של מחלת המלריה.

עזרא: הממשלה מתעלמת מאיתנו

במסיבת עיתונאים בה הוצג הדו"ח אמר השר עזרא כי המלצותיו זוכות להתעלמות מצד הממשלה. הוא ובראור אמרו כי למרות התחזיות המאיימות, דבר כמעט לא נעשה כדי להעריך למצב, בשל קשיי תקציב ומחלוקות על סמכויות.

אך נדמה כי את הביקורת החריפה ביותר הפנו הדוברים כלפי משרד

התשתיות. "נכון להיום משק האנרגיה בישראל אינו ערוך לשינוי האקלים. אין למשרד התשתיות תוכנית. עוד לא נפל שם האסימון", אמר בראור. לדבריו, התנהלות זו משפיעה הן על היערכות משק האנרגיה של ישראל אך גם על היערכות משק המים - שגם הוא נמצא תחת אחריות משרד התשתיות.

היעדר הפעולה של ישראל בנושא שינוי האקלים צפויה לגבות מהמשק הישראלי מחיר יקר. חישובים שערכו אנשי המקצוע במשרד מצאו כי ההשלכות הכלכליות של אי-פעולה יעלו למדינה כמה מיליארדי שקלים כבר בשנת 2020.

כך למשל צפויה בעיית מקורות המים לעלות למשק הישראלי כ-450 מיליון שקלים בשנה; השטפונות צפויים לעלות למדינה כ-340 מיליון שקלים; התופעות הקשורות בים ובחופים, אם לא יטופלו, יעלו למדינת ישראל כ-6 מיליארד שקלים בסכום חד פעמי, ונזקי החקלאות יגבו מחיר הנאמד בכ-3 מיליארד שקלים.

ארגוני סביבה: התחזיות ידועות; צריך לפעול

בתגובה לדו"ח מסרו ארגוני סביבה בולטים כי גם בעבר פורסמו דו"חות דומים ואף מפורטים יותר, אך אף משרד ממשלתי לא החל ליישם את המלצותיהם - גם לא למשרד להגנת הסביבה. לדברי עו"ד ציפי איסר-איציק, מנכ"ל עמותת "אדם, טבע ודין", המשרד פרסם זה מכבר כי בתרחיש "עסקים כרגיל", פליטת גזי החממה מישראל צפויה לגדול בכ-40 אחוז. "ישראל אינה יכולה להשלים עם תרחיש זה אם ברצונה להשתייך למשפחת המדינות המפותחות, ועליה להירתם לאלתר לשינוי במגמה מדאיגה זו", לשון התגובה.

במכון "שמואל נאמן" בטכניון הפנו לדו"ח שהתייחס לעתיד ישראל ב-2028 ועסק, בין היתר, באיכות הסביבה. בין ההמלצות היו הקמת קבינט לתשתיות ופיתוח, בו יוכלו משרדי הממשלה לשלב כוחות ופעולה, כדי לתקוף בעיות סביבה הקשורות אלה באלה. "עלינו לזכור כי מחדלים בתחום הסביבה מובילים לרוב, לקריסת מערכות ולחוסר יכולת להמשיך בפיתוח... הדבר נכון, כמובן, לגבי התחממות כדור"א וההשפעות על ישראל", נכתב בדו"ח.

קואליציית "דרכים לקיימות" ציינה בתגובתה כי הממשלה החליטה במאי 2003 לבסס את מדיניותה על עקרונות פיתוח בר קיימא, "אך עד היום אין לה אסטרטגיה ברורה ועקבית להתמודדות עם משבר האקלים. הטיפול, במקרה שקיים, הוא ספורדי, והמשכיותו אינה מובטחת. מנגד, הממשלה ממשיכה לקדם ולתקצב פעולות העומדות בסתירה גמורה להמלצות הדרגים המקצועיים ולהתנהלות בת קיימא, כמו הקמת תחנת כוח פחמית מזהמת נוספת באשקלון".